

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

MIŠLJENJE

po Zahtjevu gospodarskog subjekta JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo

**Sarajevo,
svibanj 2022. godine**

Broj: 01-26-7-3-7/22
Sarajevo, 19.05.2022. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka f) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu gospodarskog subjekta JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, Vilsonovo šetalište 15, 71 000 Sarajevo, zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 11.02.2022. godine pod brojem: 01-26-7-3-1/21, na 105. (stotinupetoj) sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine, je donijelo

MIŠLJENJE

Gospodarski subjekt JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, Vilsonovo šetalište 15, 71 000 Sarajevo, (u daljnjem tekstu: JP Elektroprivreda BiH ili Podnositelj zahtjeva podnio je Konkurencijskom vijeću Zahtjev za davanje mišljenja broj: 01-26-4239/22 od 10.02.2022. godine (u daljnjem tekstu: Zahtjev), zaprimljen dana 11.02.2022. godine pod brojem: 01-26-7-3-1/22.

Obzirom da uz Zahtjev nije dostavljen dokaz o uplaćenju administrativnoj pristojbi Konkurencijsko vijeće je gospodarskom subjektu JP Elektroprivreda BiH dana 22.02.2022. godine aktom broj: 01-26-7-3-2/22 uputilo Zahtjev za plaćanjem administrativne pristojbe. Dokaz o uplati pristojbe dostavljen je dana 08.03.2022. godine podneskom koji je zaprimljen pod brojem: 01-26-7-3-3/22.

U Zahtjevu se u bitnom navodi sljedeće:

- Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je donio Zakon o dopuni Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine broj: 1/2022, kojim je izvršena dopuna Zakona o električnoj energiji dodavanjem novog članka 16a.; koji glasi:

„Izuzetno od stava (2) člana 16. Zakona, ukoliko dođe do poremećaja na tržištu električne energije na način da se cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca poveća za više od 20% u odnosu na prethodnu godinu, Vlada Federacije je u obavezi da posebnom odlukom ograniči porast cijena snabdijevanja električnom energijom do 20% maksimalno, pri čemu se isto odnosi za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže.“

- Člankom 16. stavak (2) Zakona o električnoj energiji je regulirano da se elektroprivredne djelatnosti proizvodnje električne energije radi prodaje na tržištu i opskrbe električnom energijom kvalifikovanih kupaca obavljaju prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi u kojima elektroprivredni subjekti slobodno dogovaraju količinu, cijenu i uvjete

isporuke električne energije, zaključenjem kratkoročnih i dugoročnih ugovora ili izravnim učešćem na organiziranom tržištu.

Naprijed navedena odredba je zasnovana na principima otvaranja tržišta električne energije, a sukladno sa direktivama Europske unije.

- Nakon donošenja navedenog Zakona o dopuni Zakona o električnoj energiji, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je donijela Odluku o ograničavanju povećanja cijena opskrbe električnom energijom („Službene novine Federacije BiH”, broj: 3/22), kojom je ograničila povećanje cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca do 20% maksimalno u odnosu na prethodnu godinu.

Imajući u vidu naprijed navedeno, u odnosu na činjenicu da je u Bosni i Hercegovini otvoreno tržište električne energije, JP Elektroprivreda BiH je zatražilo stručno mišljenje da li je ograničenje utvrđeno Zakonom i Odlukom Vlade Federacije BiH sukladno sa odredbama Zakona o konkurenciji Bosne i Hercegovine.

Konkurencijsko vijeće je smatralo potrebnim i korisnim zatražiti određena pojašnjenja od Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije u vezi izrade i donošenja Zakona o izmeni i dopuni Zakona o električnoj energiji u FBiH i Odluke o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom pa se tako, aktom broj: 01-26-7-3-2/22 od 11.0.3.2022. godine, obratilo istom vodeći se činjenicom da Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije nikada nije uputilo Konkurencijskom vijeću zahtjev za davanje stručnog mišljenja, u skladu sa članom 25. stav (2) Zakona o konkurenciji. Odgovor na traženo je zaprimljen podneskom broj: 01-26-7-3-6/22 od 21.04.2022. godine.

Postupajući po podnesenom Zahtjevu Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Zakon o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH", br. 66/13, 94/15, 54/19 i 1/22) u članku 16. propisuje sljedeće:

- (1) Elektroprivredne djelatnosti utvrđene ovim zakonom obavljat će se sukladno sa pravilima kojima se uređuju odnosi na tržištu električne energije ili kao pružanje javne usluge.
- (2) Elektroprivredne djelatnosti proizvodnje električne energije radi prodaje na tržištu i snabdijevanja električnom energijom kvalifikovanih kupaca obavljaju se prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi u kojima elektroprivredni subjekti slobodno dogovaraju količinu, cijenu i uvjete isporuke električne energije, zaključenjem kratkoročnih i dugoročnih ugovora ili izravnim učešćem na organiziranom tržištu.
- (3) Elektroprivredne djelatnosti proizvodnje električne energije za nekvalifikovane (tarifne) kupce i za kvalifikovane kupce koji se opskrbljuju od javnog opskrbljivača sukladno sa člankom 13. stavak (9) ovog zakona, distribucija električne energije, kao i opskrbu električnom energijom nekvalifikovanih (tarifnih) kupaca i kvalifikovanih kupaca koji se opskrbljuju od javnog opskrbljivača sukladno sa člankom 13. stavak (9), obavljaju se u okviru vršenja obveze javne usluge.

U članku 16a istog Zakona dalje se navodi da:

Izuzetno od stavka (2) članka 16. Zakona, ukoliko dođe do poremećaja na tržištu električne energije na način da se cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca poveća za više od 20% u odnosu na prethodnu godinu, Vlada Federacije je u obavezi da posebnom odlukom ograniči porast cijena snabdijevanja električnom energijom do 20% maksimalno, pri čemu se isto odnosi, za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže.

Na temelju članka 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06) i gore citiranog članka 16a. Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na 237. hitnoj sjednici, održanoj 07.01.2022. godine, donijela Odluku o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom („Službene novine Federacije BiH", broj: 3/22).

Odlukom o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom propisano je da:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ograničava tokom 2022. godine povećanje cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca do 20% maksimalno u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se isto odnosi za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže.

Zadužuje se Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije da tri mjeseca od stupanja na snagu ove odluke napravi analizu efekata primjene ove odluke, te eventualno predloži neke korekcije i dostavi Vladi Federacije BiH kako bi isto bilo upućeno Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine na raspravu i izjašnjenje ili po potrebi i ranije.

Shodno Odgovoru Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije od 21.04.2022. godine Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije nije bilo službeni obrđivač Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine te nije ni moglo uputiti zahtjev za mišljenje prema Konkurencijskom vijeću obzirom da je Predstavnički dom Parlamenta FBiH na 28. Redovnoj sjednici održanoj 21.12.2021. godine usvojio Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine čiji je predlagač Klub poslanika SDA. Delegat u domu naroda Parlamenta Federacije BiH Jasmin Duvnjak je podnio Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine po hitnom postupku koji je razmatran i uz predložene amandmane usvojen na 7. vanrednoj sjednici Doma naroda Federacije BiH, održanoj 29.12.2021. godine. Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH je na 12 sjednici održanoj 30.12.2021. godine usvojio Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine u tekstu kako je usvojen u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH.

S obzirom da su ugovori o opskrbi isticali zaključno da 31.12.2021. godine, a da su u novim ponudim ugovorima predložene višestruko veće cijene od strane opskrbljivača, što je dopunom Zakona drugačije propisano, kao i činjenice da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine stupio na snagu 06.01.2022. godine, zbog žurnosti u postupanju po navedenoj dopuni Zakona, Vlada Federacije BiH je na 237. Žurnoj sjednici održanoj 07.01.2022. godine donijela Odluku o ograničavanju povećanja cijena opskrbe električnom energijom kao i Zaključak Vlade Federacije BiH broj 4/2022 od 07.01.2022. godine kojom, između ostalog, predlaže opskrbljivačima električne energije u FBiH da sagledaju mogućnost korekcije već ranije potpisanih ugovora sa kvalifikovanim kupcima električne energije, sukladno sa prethodno nevedenom Odlukom.

Analizom navedenog, a na temelju Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće daje slijedeće mišljenje:

Zakonom o konkurenciji uređuju se pravila, mjere i postupci zaštite tržišne konkurencije, nadležnosti i način rada Konkurencijskog vijeća na zaštiti i promociji tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini.

Člankom 2. stavak (1) Zakona o konkurenciji propisano je da se isti primjenjuje na sve pravne i fizičke osobe koja se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, sudjeluju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine ili značajnijem dijelu tržišta i to na, između ostalog, organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište.

Zahtjev za davanje mišljenja odnosi se na pitanja kršenja odredbi Zakona o konkurenciji odredbama drugog zakona, tj. Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine i Odluke o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom koja proizilazi iz ovog Zakona.

U sklopu nadležnosti Konkurencijskog vijeća koje su propisane Zakonom bitno je osvrnuti se na dvije i to nadležnost propisana člankom 25. stavak (1) točka f), kao i nadležnost propisana stavkom (2) navedenog članka.

Nesporno je da se zakonom kao najvećim pravnim aktom, poslije Ustava, može utjecati na tržište na način da se sprečava, ograničava ili narušava tržišna konkurencija, međutim Konkurencijsko vijeće kao organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije, sukladno sa člankom 25. stavak (2) Zakona o konkurenciji u takvim slučajevima daje mišljenje o usklađenosti određenog akta sa Zakonom o konkurenciji. Bitno je istaći da se mišljenje daje na nacrtu i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju, koje su obvezni dostaviti predlagači, bez bilo kakvog prinudnog mehanizma da se po tom stavu i postupi.

Vlada Federacije BiH niti Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije prilikom predlaganja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine kao ni Odluke o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom nisu zatražili mišljenje Konkurencijskog vijeća, odnosno nisu postupili sukladno sa člankom 25. stavak (2) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće, slijedom navedenog, donosi mišljenje kojim daje svoj stav o bilo kom aspektu konkurencije i cijeni suglasnosti nekog nacrtu i prijedloga zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju sa Zakonom o konkurenciji, a ne već donesenih akata, shodno zaprimljenom Zahtjevu za davanje stručnog mišljenja.

Pored navedenog, u konkretnom slučaju, članak 16a Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine je propisao, odnosno precizirao, da je *“ukoliko dođe do poremećaja na tržištu električne energije na način da se cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca poveća za više od 20% u odnosu na prethodnu godinu”*, Vlada Federacije u obvezi da posebnom odlukom ograniči porast cijena snabdijevanja električnom energijom do 20% maksimalno, pri čemu se isto odnosi, za ugovore sa godišnjim trajanjem ili dulje.

Evidentno je nastupila situacija, odnosno dešavanja “*poremećaja na tržištu električne energije*” koje je predvidio članak 16a Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine te je Vlada Federacije BiH, postupajući po navedenom članu Zakona, kako je i bila u zakonskoj obavezi, donijela Odluku o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom.

Konkurencijsko vijeće, slijedom navedenog, daje ovo mišljenje isključivo na temelju podataka navedenih u Zahtjevu, te ukoliko dati podatci odstupaju od stvarnog činjeničnog stanja ovo mišljenje se ne može primijeniti.

Predsjednik

dr. sc. Amir Karalić